

Kulturutskottets yttrande

1990/91:KrU2y

Lag om folkbokföringsregister, m.m.

1990/91
KrU2y

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har den 20 november 1990 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1990/91:53 om lag om folkbokföringsregister, m.m. jämte de med anledning av propositionen väckta motionerna 1990/91:Sk22—29.

Kulturutskottet begränsar sitt yttrande till att avse propositionen såvitt däri tas upp frågan om författningsreglering av gallring samt motion Sk26 yrkande 2 vari föreslås att gallring ur folkbokföringsregistret skall lagregleras.

Utskottet

I proposition 1990/91:53 om lag om folkbokföringsregister, m.m. gör föredragande statsrådet den bedömningen att någon särskild lagreglering om gallring inte är nödvändig. Han anför att det kan finnas anledning att — lämpligen genom förordning — meddela föreskrifter i ämnet. Han är dock inte beredd att nu ta ställning till några detaljer (s. 33).

Enligt motion Sk26 (fp) bör det klart framgå av lagen att uppgifterna i folkbokföringsregistret skall gallras bort när de inte längre behövs för sitt ändamål. Detta betyder, säger motionären, att gallringen bör lagregleras.

Grundregler om gallring av allmänna handlingar lämnas i 12 § arkivlagen (1990:782). Denna grundregel skall gälla om det inte finns särskilda bestämmelser i annan lag eller förordning. Vid behandlingen våren 1990 av regeringens förslag om arkivlag (prop. 1989/90:72, bet. KrU29, rskr. 307) underströk utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande att särbestämmelser som skall ta över grundregeln bör ha lagform. Utskottet ansåg dock att — i enlighet med vad som förordades i propositionen — det bör finnas möjlighet att göra undantag från huvudregeln med tanke på att det kan finnas fall då en lagreglering enbart med hänsyn till en gallringsbestämmelse vore onödig.

I regeringsförslaget om arkivlag behandlades närmare vissa områden — bland dem datalagen (1973:289) — för vilka det finns särskilda

regler att beakta när det gäller bevarande och gallring. Beträffande reglerna i datalagen som reglerar integritetsskyddet när personuppgifter behandlas med hjälp av ADB lämnades följande redovisning i propositionen (s. 48—49).

— — — I datalagen skiljs mellan personregister som får föras efter enbart en licens från datainspektionen (här nedan kallade licensregister) och sådana personregister som därutöver fordrar ett särskilt tillstånd i varje enskilt fall (här nedan kallade tillståndsregister). Det är framför allt de speciellt integritetskänsliga registren som fordrar tillstånd. Undantag från kravet på tillstånd gäller bl.a. sådana register som inrättas enligt beslut av riksdagen eller regeringen (s.k. statsmaksregister).

I fråga om licensregister gäller bl.a. den generella föreskriften att personuppgifter skall utgå ur ett register då uppgifterna inte längre behövs med hänsyn till ändamålet med registret. Skyldighet att ta bort en personuppgift föreligger dock inte, om den skall bevaras på grund av bestämmelse i lag eller annan författning eller enligt myndighets beslut som har meddelats med stöd av författning (12 §). Beträffande tillståndsregister bestämmer datainspektionen i de föreskrifter som skall lämnas för personregistret, i den mån det behövs för att förebygga risk för otillbörligt intrång i den personliga integriteten, vad som skall gälla om bevarande och gallring av uppgifterna i registret (6 §). Skulle författningsföreskrifter i detta hänseende saknas beträffande ett statsmaksregister, ankommer det på datainspektionen att lämna föreskrifter därom (6a §). Datainspektionen kan också med stöd av 18 § datalagen meddela föreskrifter om gallring beträffande licensregister, om det behövs med anledning av vad som framkommit om registret.

Bestämmelserna i den föreslagna arkivlagen om bevarande och gallring samt föreskrifter som meddelas med stöd av arkivlagen, t.ex. om bevarande för forskningsändamål, blir regler som enligt datalagens gällande lydelse tar över datalagens regel i 12 § om förstörande. Licensregister hos myndigheter som utgör allmän handling — och som inte är författningsreglerade i särskild ordning — kommer därmed att gallras enligt arkivlagens normsystem. — — —

När datainspektionen meddelar föreskrifter om bevarande och gallring för tillståndsregister (6 § datalagen) skall inspektionen förutom integritetsaspekten även beakta de skäl som talar för ett bevarande. Frågor om bevarande och gallring av personregister avgörs enligt 12 § dataförordningen (1982:480) efter samråd med riksarkivet. Det är min uppfattning att datainspektionens föreskrifter om bevarande och gallring i praktiken tillkommer under vederbörlig hänsyn till gängse gallringsprinciper. Jag anser inte att arkivlagen bör medföra någon ändring när det gäller datainspektionens uppgifter med tillståndsregistren. Bestämmelsen i 6 § datalagen bör därför gälla före arkivlagens regler. När det införs en generell arkivlagstiftning som anger mål för arkivverksamheten och knyter gallringsreglerna till dessa mål har inspektionen givetvis att beakta den lagstiftningen och väga intressena för bevarande mot integritetsintresset. I sak torde det emellertid inte vara något nytt för inspektionen. Jag ser därför inte nu anledning att i datalagen närmare reglera denna avvägningsfråga.

Sammanfattningsvis innebär den sammantagna regleringen i arkivlagen och datalagen att när det är fråga om tillståndsregister och jämställda statsmaksregister är det datainspektionen som meddelar föreskrifter

om gallring och bevarande medan det är riksarkivet resp. de kommunala arkivmyndigheterna som i övrigt meddelar sådana föreskrifter, alltså även beträffande licensregister.

Av det här aktuella lagförslaget framgår inte huruvida folkbokföringsregistren skall falla under 6 § eller 12 § datalagen. I avsaknad av en explicit gallringsbestämmelse finns det alltså risk för att det uppkommer oklara situationer och svåra avvägningsproblem. Enligt utskottets mening är det otillfredsställande om avgörande i sådana fall skulle lämnas till förordningsnivå. Utskottet vill också erinra om att organisationskommittén för folkbokföringen — i betänkandet (SOU 1990:18) *Lag om folkbokföringsregister m.m.* (s. 151 ff.) — föreslagit en särskild lagbestämmelse om gallring.

Med hänvisning till riksdagens klara ställningstagande vid behandlingen av förslaget till arkivlag av innehåll att bestämmelser om gallring i regel skall ha lagform föreslår utskottet att en bestämmelse om gallring tas in som 13 § i lagen om folkbokföringsregister, m.m. Denna paragraf bör ha följande lydelse:

13 § Gallring av uppgifter i ett lokalt folkbokföringsregister och i det centrala referensregistret sker i enlighet med arkivlagens (1990:782) bestämmelser.

Stockholm den 27 november 1990

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Åke Gustavsson (s), Berit Oscarsson (s), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Lars Ahlmark (m), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (v), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s), Ulla Berg (s) och Lola Björkquist (fp).

Särskilt yttrande

Jan Hyttring (c), Stina Gustavsson (c) och Kaj Nilsson (mp) anför:

Vi vill erinra om att förslag om att propositionen skall avslås har lagts fram i motioner från centerpartiet och miljöpartiet. Ett bifall till dessa motioner innebär att gallringsfrågan inte blir aktuell i detta riksdagsärande.

